నెరుపు పయసు

'సచ్చి యాడుండాడో, పెద్ద బతుకు బతికిపొయ్యాడు. మొదులు ఆయినే వుంటే
తనకు కొరవేం వుంటదీ. ఎందుకూ తంబాలకు మల్లే ముగ్గురు కొడుకు
లుండారు. చరే, యిద్దరికి పెల్లి అవనే అయింది గందా. అయి, ఆ మొగ
రాయిడు గెజ్జలగుర్రాల సేత, తన్ను ఎంత లెక్కకుబడ్తే అంత లెక్కకు
ఆర్నాని యన్ని అసిపిత్తుండారు గందా. మరి యీ సిన్నోడి కేం వుండు పుట్టిం
దంటా? పెల్లి అవనోడూ అవనట్టుండక్కర్లా? కనపడ్డ ఆడగూతుర్నల్లా ఆట్టా
సూత్తా ఎనికీ డ్తై పోల్చిందేనా? చరె పుట్టిందే అనుకో. నేఅమ్మనుగదా! పెద్దో
ళ్ళిద్దురూ పెల్లాల్సేతుల్లో సిక్కి తన్ను గవిరిసెవికిమల్లే ఆడిత్తుంటే, యింకా
పెల్లాం మొగం యెట్టుంటదో తెలవని యీడికే యిట్టుంటే, యిగ తన వూసోరికి
పడ్తుండట్టూ? ఈడ మొగోడే లేనట్టు వుండ ఆడగూతుర్ని కాత్తా ఏండామడ ఏ
టాతలగాని ముడి బిగియకపోతిరి. రత్తమ్మ కూతురు పరమ్మకు యాడో ఏటా
తల ముడి! హుం! వూల్లో ఆరంతా ముక్కుమీన ఏ లేసుకోలా. ఎందు కేసు
కోరంటా? ఆదేవంత వుండ చంబందవనీ? ఎంత కలిసొత్తా ఒల్లు ఒంచుకుం
టుంటే మెటుకు అసలాడ ఎనకేం వుండక్కర్లా? యిదిగో నాలుగెకరాలు, అదిగో
మావిండితోట. కాదూ, ఓ పువాకు యాపారం, ఓ నేతియాపారం. అచలు అయ్యేం
లేం దెట్టనంటా? పదెకరాలు మకతాకు తీసుకుండాడే అనుకో. సిపరికి గెడ్డి, మా
ఒత్తే జనపకట్టే. యియ్యేగదంటా మిగిలేదీ! ఒకేల నాలుగ్గింజలు మిగులుంటే
మెటుకు తనూ, ఇద్దరు అప్పలూ, పెల్లాం, పిల్లోడూ, యీకంతా సమచ్చరం
పొడుగూనా బతికుండాల్చిందే నంటావా? పిల్లోడు బుద్దిగలోడూ, పుటగ్గలోడూ,
కట్టబడి ఎనకేసుకుండే లచ్చనాలుండై. బతేమెటుకు ఆ మిగతాజనవూ, ఆపదా
వండ ఏటాతల చంగతేసంటా? తను పెద్దదైపోతుండే. కూతుర్ని సూడాలని
బెమెత్తే ఎట్టా! అదీ పిల్లోడూ యీడేడో దెగ్గిర్నుంటే తను యింకెన్ని సెక్క
రాలూ ముంతకజ్జాయాలు తీసికెల్లదూ! అది కాపరాని కెల్లినాక తను మూడు
చార్లేగా ఆడకెల్లింది. ఏటా ఓపాలేగా. తొల్సూరి పురుటిగ్గూడా యీడకు పంపి
యకపోతిరి. ఎంతన్యాయం! అబ్బ, ఆబండి మీన బడి యీ బండి మీన బడి,
నడిసినంత లెక్క నడిసి, కడాకు దరికి సేరకుండేతలికి మిసిసీ పిండి బట్టినట్టు
ఒల్లంతా ఆలెక్కనయిపోయి, ఎల్లిన పద్దినాలూ పడకేత్తే, మరసనాడు మల్లీ
పయానవేగా! పెద్దో డేంసేత్తుండాడో, ఆడి పెల్లాం ఏవంటుండదో? సినోడేం

సేత్తుండాడో, ఎవురెనికీ ద్దే ఎల్తుండాడో, ఏకాడికీ వుత్త బెవేఁ గాని, నా మొగం యీడేం పీక్కదిందావఁనో ! పానీ యింకో రెన్నాలు ఆడే వుందావంటే, దానాడ బిడ్డలు సెరో రోకలి దీసుక అణ్ణించి ఎల్లేదాకా తెగబొడవరూ ! ఎల్లొత్తానంటే, 'ఆఁ ఎల్దొద్దు మరీ' అంటా గుడ్లు దిప్పుతా ఎల్లేదాకా సూత్తా ఆడే నిలబడ్తారు. పిల్లోడి పేరు చుబ్బరామయ్యంట. చుబ్బరామయ్యేంటీ గొబ్బిరికాయకు మల్లే ! మరి ఆడ పెత్తనవంతా ఆళ్ళిద్దుర్దేగా. దీని కచలు నోరుంటేగా ! ఎట్ట కాపరం సేత్తుండదో ఏవోఁ! సక్కంగ ఎన్న ముంతకు మల్లేవుంటాడు పిల్లోడు, నిగనిగ లాడ్తా. ఆళ్ళపోలికే. ఆయ్యో దేకుడా ! మరి చుబ్బరామయ్యంటే అనుకోల్చిందేం వుంటదీ. సక్కగా లచ్మినారాయణ పెడ్తే యీల్లదేం-పోయిందో ! సిన్న ఎదవ! గుమ్మటావుఁకుమల్లే వుంటాడు ముద్దొత్తా. మాట యిప్పి, సెక్కిరాలూ, ముంత కజ్జాయం, పొప్పుండలూ, సెరుగ్గడలూ బయటపెట్టే తలికి, పడ్తా లేత్తా ఒచ్చి ముక్కునా నోట్నా ఒల్లంతా పాకంబోసుక ఏఁవెగి రెగిరిపడ్డాడు ముద్దుపచ్చి ! వరమ్మ ఏం మురుసుకుండది ! అదెవ్వురా అనంటంటే, ముంత కజ్జాయం సీకుతా, 'అమ్మా-మ్మా-మ్మా-' అనంటా తఫాకుని ఒల్లో ఒచ్చి పడ్డాడు సిన్నముండ ! ఏం సేత్తుండాడో నాయిన ! మాట లొచ్చుంటయి బాగా. ఏం ఒచ్చుంటే ఏం లాబం ! ఆ మేనత్తముండలు కాత్తా ఆళ్ళపక్కన తరిబీదు సెయికుండుంటారూ యీ పాలికి? మొదులీ వరమ్మకు నోరుంటేనా ! కొత్తపండగ దెగ్గిర కొచ్చింది. ముద్దుపచ్చికి ముంతకజ్జాయం, సెక్కిరాలూ, ఓటుకు చొక్కాయా, గెజ్జలసంచి యెత్తికెల్తా. ఈ పాలనాన్న వర్రమ్మకు నేతసీరా, రెయికా యెత్తికెల్లాలి. మొదులు యీ యెంకాయమ్మ డబ్బిత్తేగా బియన్నీ అయ్యేదీ? యెటనో ప్రెనకేసుకుండది కాత్తా ముంగలగా దీనికి అప్పిచ్చి కూకుంటినేంది? అయియ్యకుంటే ! బజార్లో ఇల్దీసి దీనెవారవేందో అంతుదేల్చవనూ. ఏదెట్టుండా యీ సెయిబాద నన్ను యీడి కన్నా కదల్నిత్తేనా? బానే వుండది పండగముంగల ఒంటిసేత్తో. వుండుండి ఒచ్చుద్దేం యీ మంట పడి సావా ! అయితే మెటుకు వరమ్మకాడికి పయానం కట్టకుండా యీడ కూకుంటా నెట్టా-హు !' అంటా రేత్తిరి బువ్వల్దిన్నాక ఒంటిగా మంచమ్మీన యిశారబడ్తా కూకుండ రత్తమ్మకాడికి సిన్నకొడుకు నాగబూసి ఒచ్చి సూర్లూ, గూళ్ళూ దేవులాట్టం మొదలెట్టాడు.

'వుప్పుడేందిరా గూళ్లె దుకుతుండావూ ?'

'ఓ బేడ్డబ్బులు కావాలే !'

'ఆఁ. యీడేం కుప్పేసు కూక్కోలా సన్నాసిముండలకల్లా దారబోయిను! సాల్లే అయన్నీ కెలకమాక-'

‘ఏఁదమ్మా నూ వుప్పుడందీ?’

‘ఏఁదా-సన్నాసి గూతుర్లంతా సేర్తే చరి–’

‘ఓడా యదవా?’

‘యిగ నీకు పిల్లనీమంటే ఓడిత్తాఁడా? అచలేఁవిటికిలే యీ పురానవంతా! పెద్దోళ్ళిద్దరూ ఎలగబెడ్తుండారు సాల్దూ!’

‘వుప్పుడు పెల్లి ఓడు కావాలంటుండాడే? అదే ఒచ్చుద్ది ఎతుక్కుంటా! ఓ బేడ్డబ్బు లిద్దూ తెల్లార్తే పనుండదీ?’

‘తెల్లార్తే పనుంటవేందీ, రేత్తిరి బేడ్డబ్బులు కావల్చి రాటవేందీ! ఏందిరా నీ యవారం-అచ లేవిఁటికి లే-నాకాడ లేవు పో.’

‘ఆఁ, వుంటయిలే తెద్దూ?’

‘పోయి అన్న నడుగు.’

‘ఆఁ, ఓపక్క యియ్యాలో రేపో పిల్లో పిల్లోడో పుట్టబోతుంటే, ఆడు మొటుకు కరుజున పట్టంలా! వుంటయిలే తెద్దూ?’

‘యీ మా తల్లికి పురుడొత్తుండది గావాఁల్ను. యిగ యాడబడ్తే ఆడనే దేనికీ దిట్టిబొమ్మాలే! కిందటి కొత్త పండక్కి గావాల్ను, వరమ్మనూ పిల్లోణ్ణి సూసింది. ఎల్లి యీపాలన్నా దాన్నీడకు తెత్తే బాగుండు, కొన్నాలు వుండిపోద్ది.’

‘యాడికే నూ వుప్పు డెల్లేదీ? అన్న ఏవఁనుకుంటాడూ? యీడ ఎవరూ లేరన్నట్టు యాడో దూరానుండ కూతురో అంటావేందీ, రేత్తిరేల ఎప్పుడు సూసినా?’

‘అదంటే చరి లబ లబ బాదుకుంటారు! యీళ్ళ సొమ్మేం దిన్నదనో–’

‘నూ సేరత్తుండది సాలక యిగ మేంగూడా దేనికీ–’

‘యిది గిందుగ్గాదూ యీడ ఓచనం వుండ నంటుండదీ? యిగ పయానం గట్టక యీడ కూకుంటాగా—’

‘యిదిగో? ఓ బేడ్డబ్బులు నే అడిగుంటానేగా నూ ఆవజాన బాగోతం యిప్పుతుండదీ? నే నేవోఁ తెల్లార్తే నికరంగా జనపనార దీసి సెన్నాకోలా కడ్దాఁవని నిన్ను బేడ్డబ్బు లడిగానా, నువ్వేమో అయ్యన్నీ ఆ ఏటాంతల పారబోస్తా నంటండావా, యిగ నే నీడ దేనికీ? పోతుండా.’

యిదిగిదీ వరస. పిడకాబొడకా సేరేత్తా ఏవిఁటికైనా నాలుగురాళ్ళు దాసుకుంటే చరి, జోరీగ కరుసుకుండట్టొచ్చి కరుసుకుంటారు. పానీ ఓ కొడుకులంటా కోడళ్లంటా యీ పెద్దదాంతో ఓ పక్కీన పోతుంటే, తనగ్గాల్చింది మటుకు ఏ వుంటదీ? యాడో దూరానుండదానికి పెడ్తుండానని ఏడుత్తా రేం దంటా! ఏడా

దికో పాలన్నా ఆడగూతురికి కూసిని ఏమన్నా ఎత్తి కెల్లక్కర్లా? ఏం, ఎందుకెత్తి కెల్లనూ?......పండక్కి ఒత్తానని రంగయ్య్ సేత రాపించిన జాబు సేరి, ఒచ్చుద్దనుకుంటా వుంటారు గావఁల్న. యింతలో దీనికి పురుడేం ఒచ్చుద్దిలే. వుండకేం సేసుద్ది కొన్నాలూ! ఈలోన తిరిగి ఎట్టనో ఒత్తానాయెనూ. ఎదెట్టుండా ఈ సెయితో సా వొచ్చిందేందంటా! యాడకో వుండుండి గుంజుద్దేం? కొత్తె మూటామల్లె వుంటది, యట్టనబ్బా దూర పయానం? ముద్దు ఎదవ ఎట్టుండాడో! ఈపాలి ముంతకజ్జాయవంతా ఆడే దింటాడు...అబ్బ ఏం పీకుద్దీ సెయ్యి... వుఁవు-బగమంతడా...

* * *

‘పెద్దదానివి నూ యీడలేకుంటే ఎట్ట జరుగుద్దే!’ అన్నాడు పెద్దోడు మూటబట్టుకుంటా.

వూఁ, తనిప్పుడు కావా లొచ్చిందేం? యిన్నాలా ఆళ్లు తనమీన వంటలు గిరవాటు పెడ్తుంటే యాడ కానొచ్చిందో ఈ పెద్దదీ—అదిగో గుమ్మం కాడ తొంగిసూత్తా ఎట్టా మెటికెలిరుత్తుండారో తనకెల్లి! యిగ దేనికి ఈడా—“వుఁహు, నేపోల్చిందే!” అంటా మూటెత్తుకుంది తను.

పెద్దోడు సిన్నోడికల్లి సూశాడు. సిన్నోడు ఓమూల సెన్నాకోలు కర్ర మీనకు ఒరిగి ఆచ్చేసుడికిమల్లే వాలుండాడు, గాబుకాడ నెవఁరేత్తుండ బర్రె కల్లి సూత్తా. గబాల్న ఆ నెవుఁరుడు వుచ్ని గుటకేసి, రెండుకల్లా సూటిగా తనకేసి తిప్పి, మోరపైకెత్తి సూసింది బర్రె, రెప్ప కదల్నీకుండా...రవిలుబండి కొండ మీన్నుంచి పడదోసినట్టు లగెత్తుతా వుంది...తణక తణక దన్ దన్, తణక తణక దన్ దన్, తణక తణక...ఎత్తి రాతారిబోట్లో పడేసి గొలుసులు దెంచుక లగెత్తి కెల్లింది రవిలుబండి, దూకుడుమీనుండ గండుసీవకు మల్లే మలుపులు తిరుక్కుంటా. మూటేదీ - అయ్యో ముంతకజ్జాయ మ్మూటేదీ—వుఁ—ఓ—య్యో-లబలబలా వ్వావ్వా—అబ్బ యిదేం పయానఁ వమ్మీ—యింకెంతలెక్క నడవాలో పాడుపీడా—అబ్బో యిదేఁ సెయిరో బగమంతడా-యింకా నయం మూట యింటికాడ పెట్టొచ్చా. వున్నేనికి మూటతో యీడ కూరుకుబోతే యిన్ని మంచీలుబోసే పేపతుండదు-యీకాల్లు రెఁడూ గానుగలు లాగుతుండ య్యేందీ...అబ్బ, ఇంకెంత లెక్క—ఓ ఏవూరయ్యోవ్ బండీ? ఓ నిన్నేనయ్యోవ్-నూ పాపయవేనా నాయినా! కిందటిచారీ నీబండేగా వున్నేనికీ-అఁ యిగ పా. పాపయ్యా మా వరమ్మ ఎట్టుండదీ—చుబ్బరామయ్య్ ముంతకజ్జాయవం టుండాడా-ముద్దుపచ్చి-అయ్యో నా మొగం సావా! యింతలెక్క ఒత్తా మూట యింటో మరిసిపొయ్యానేందీ—ఆ ఆడబిడ్డ

లిద్దరూ రోకలిపొన్నులు సూపియరు కందా... వరమ్మ ఏ వంటదో-నాయన, పిల్లోడు ముంతకజ్జాయవంటా నా ఒల్లంతా పీకడూ... నే మెటుకేం జేయనూ, ఒంటిరెక్క పచ్చినై పోతే-ఆళ్ళకే తెలుసుద్దిగా...ఏవోఁలే పిల్లనూ పిల్లోణ్ణీ సూత్తే అంతేసాలు... యిదుగో వాకిట్లోకొచ్చి నిలబడ్డారూ-అదేఁదీ అట్టసూత్తారు తన కల్లీ... అఁ అఁ, కాత్తె బండి నిలుపు నాయినా—యిదేందీ? బఁడి దిగలేక పోతుండదేం తనూ. బలే తమాశే - సేతులూ కాల్లూ యాడయి ఆడ చీలలు బిగిచ్చుండయ్యేందీ ?

ముంగల ఆడబిడ్డలు ఒచ్చి తన్నూ, బండంతా ఎగాదిగా సూసి ఎనక్కుతగ్గారు - మూటకోసం గావల్ను... పిల్లోడు పైకీ కిందికీ ఎగబాకుతుంటే వరమ్మ ఒచ్చి బండిదెగ్గిర నిలబడ్డది-'దిగ వేందే అట నే కూకుండావూ-అబ్బ యిదేం పిల్లోడమ్మా కేతిగాడికిమల్లే-' అంత పెద్ద దయిందేం వరమ్మనోరూ - "రావేం దిగీ, దెయ్యంపట్టినోళ్ళకు మల్లే సూత్తా-" యాడా-తాను కదల్లేదేఁ-అచ లిదేంది-"గుజ్జూ, ముంతా, బల్లం-" అంటా గబాల్న బండిలోనకు జొరబడి, అటిటూ సూసి బావ్ మన్నాడు చుబ్బరామయ్యా-తన్ను సెరో కాలు పట్టుక గబాల్న కిందికి లాగి రాత్తా మీన పడేశారు ఆ ళ్ళిద్దరూ—'యీఁ ముఁతాగుజ్జూ—ముంతా' అఁటా అమ్మ సంకలో సేరి తనకల్లి ఏలుబెట్టి సూపిత్తా, పెద్దగా అరుత్తా ఏడుత్తుండాడు చుబ్బరామయ్య - "నువేంది వుండరా - యిశారీనియవేందీ-" అంటుఁడది వరమ్మ - టావ్ టావ్ మనిపించారు రెండు రోకళ్ళూ, ఇద్దు రాడబిడ్డలు - ఆళ్ల సేతుల్లో అయివుండట్టు ముంగల తన కవుపీలేదే—పోటుసాగింది-రోకళ్లు ఎగెరెగిరి పడ్తుండయి—'యీఁ గుజ్జూ ముంతా-' ఏలు అటనే తనకల్లి సూపిత్తా పిండి మరపడ్తుండాడు చుబ్బరామయ్య—ఆ పిండిమర ఆపను తనకు చీలలు బిగిసినై - రెండు గాదు నాలుగు రోకళ్ళు, తన మీసగా ఆడ్తుండయి - ఆళ్లంతా తనసుట్టూ యెగుర్తుండారు, ఒక్కొక్క పువ్వో గొణితమ్మా, అంటా పాడ్తా......

'ఓ అమ్మోవ్, ఓ అమ్మోవ్ లెగవ్వే లెగవ్వే' అన్నకు పిల్లోడు పుట్టాడూ-దబ్బ్రనాయే నే యెల్లి యెల్లుల్లిపాయలు తీసక రావాలా' అంటా సెన్నాకోలుకర్ర జారి కిందపడ్డా యెనక్కి తిరిగి సూడకుండా లగెత్తికెల్లాడు నాగబూసి.

ఒంటిసేత్తో యెగిరి కూకుని, లెగిసి పురుడు గదికి కాళ్ళు గుంజుకుండది రత్తమ్మ, లచ్చిన్నారాయణ, లచ్చిన్నారాయణ అనుకుంటా.